

4. Котков В.П. Основні методичні положення розробки моделі розвитку регіонального молокопродуктового підкомплексу// Економіка АПК. – 2000, № 5. – С. 11.
5. Кудлай В.Г. Розвиток ринку молока і молочних продуктів в Україні// Економіка АПК. – 2003, № 9. – С. 97.
6. Пархомець М.К. Аналіз та прогнозування ринку молокопродуктів у західному регіоні України// Економіка АПК. – 2003, № 7. – С. 135.
7. Пархомець М.К. Економічний механізм розвитку молокопродуктового підкомплексу АПК Західного регіону України. – Тернопіль: Економічна думка. – 2001. – С. 105.
8. Сільське господарство Волині за 2004 рік// Статистичний зб. – Луцьк, 2005. – 186 с.

УДК 338.246.2

Б.І. Кабаці – Львівська КА

ПОБУДОВА ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто принципи застосування грошово-кредитної форми державного регулювання економіки у країнах з ринковою економікою.

Ключові слова: державне регулювання економіки, монетарна політика, економічне зростання, монетарні інструменти.

B.I. Kabaci – Commercial Academy of Lviv

Construction of Optimum Model of Money Influence on Market Economy

In the article application of money form of the state influencing is considered on to the steward in countries with a market economy.

Keywords: state influence on an economy, money policy, economy growing, money instruments.

Більшість економістів погоджуються з тим, що економічне зростання є неможливим, поки у країні спостерігаються високі темпи інфляції (А. Ілларионов, В. Маєвський, В. Ющенко, В. Лисицький та ін.). Але досить часто для постсоціалістичних країн зменшення темпів зростання цін ставало основною метою державного регулювання. Окремі економісти вважають, що жорстке грошово-кредитне регулювання дає змогу вирішити цю проблему перехідного періоду (І.О. Мітюков, М.М. Шаповалова, О. Рябошлик, В. Литвицький).

Однією з проблем побудови ефективного механізму державного регулювання ринкової економіки є взаємоузгодженість та пріоритетність інструментів його фінансово-податкової та грошово-кредитної форм. Основна роль, залежно від етапу економічного розвитку країни, може належати як першим з них, так і другим.

Серед чинників, що впливають на вибір інструментів, можна виділити такі: фаза економічного циклу, на якій перебуває економіка країни; стан бюджетної системи країни; темп інфляції; стан розвитку банківської системи країни.

Серед економістів не існує єдиної думки щодо шляхів досягнення центральним банком поставлених завдань. Окремі з них (прихильники активної політики) вважають, що саморегулювання ринку є неефективним, а отже рекомендують державний вплив на грошовому ринку. Цей вплив повинен носити дискреційний характер, тобто полягати у незапланованій реакції центрального банку на економічні події у країні.

Прихильники пасивної політики вважають, що нейтральне відношення до подій на грошовому ринку є кращим, ніж будь-яка форма втручання.

Тобто необхідним є притримування єдиних правил грошово-кредитного регулювання. Такі економісти, як М. Фрідмен та Дж. Тейлор зазначали, що дотримання цих правил дасть змогу стати політиці центрального банку зрозумілою, регульованою та послідовною (табл. 1).

Основними чинниками впливу на номінальний темп приросту грошової маси в момент часу $t(\Delta m_t)$ є середній приріст реального ВВП за 10 років (y^*), середній приріст швидкості обертання грошової маси за 4 роки (v^*) та інфляційний орієнтир (p^*). Зміна номінальної короткострокової відсоткової ставки, що визначається центральним банком у момент часу $t(i_t)$, залежить від відхилення темпу інфляції від оптимального значення у період часу $t(p_t)$, відхилення номінального ВВП від потенційного його рівня в момент часу $t(y_t)$, реального валютного курсу момент часу $t(q_t)$ та момент часу $t-1(q_{t-1})$, а також зміни номінального валютного курсу в момент часу $t(\Delta e_t)$.

Серед основних правил грошово-кредитного регулювання виділяють і ті, що визначають залежність між основними показниками грошового ринку та динамікою зміни обсягу виробництва.

Табл. 1. Основні правила грошово-кредитного регулювання [1; с.38]

Рік	Назва правила	Рівняння правила	Автори	Авторські значення коефіцієнтів
1953	Правило постійного приросту грошової маси	$\Delta m_t = const$	М. Фрідмен	–
1988	Правило МакКаллама	$\Delta m_t = y^* - v^* + p^*$	Б. МакКаллам	–
1993	Правило Тейлора	$i_t = bp_t + cy_t$	Дж. Тейлор	$b = 1,5$ $c = 0,125$
1993	Правило Хендерсона-МакКіббіна	$i_t = bp_t + cy_t$	Д. Хендерсон У. МакКіббін	$b = 2$ $c = 0,5$
1999	Правило Болла	$i_t = bp_t + cy_t + d_1q_t + d_2q_{t-1}$	Л. Болл	$b = 2,5$ $c = 1,93$ $d_1 = -0,43$ $d_2 = 0,3$
2001	Правило для відкритої економіки	$i_t = ai_{t-1} + bp_t + cy_t + d\Delta e_t$	Н. Батіні Р. Харрісон С. Мілорд	$a = 0,68$ $b = 0,322$ $c = 0,075$ $d = -0,014$

Суть аргументів М. Фрідмена полягала в тому, що дискреційна політика не володіє стабілізаційною властивістю. Це пов'язано з часовими лагами, що виникають у зв'язку з необхідністю проведення спостережень, прийняття рішень та періодом настання ефекту від запропонованих дій. Саме тому від відзначав необхідність дотримання правил грошово-кредитного регулювання.

Основними постулатами його концепції є такі:

- для стабілізації економічної ситуації важливим є безінфляційне зростання грошової пропозиції;
- економічне зростання є можливим як за умови зростаючих, так і падаючих цін, якщо це зростання є помірним та передбачуваним;
- основним каналом впливу на економічне зростання є грошова пропозиція.

"Правило МакКаллама" доповнює "правило Фрідмена", оскільки передбачає коригування грошової пропозиції у країні, залежно від середньої динаміки виробництва, швидкості обертання грошей та динаміки інфляційних процесів.

Найбільш популярним серед правил, що характеризують принципи визначення величини номінальної відсоткової ставки, є "правило Тейлора". Розгорнуте рівняння правила має такий вигляд:

$$i_t = r^* + p^* + a(p_t - p^*) + b(y_t - y^*),$$

де: i_t – зміна номінальної короткострокової відсоткової ставки, що визначається центральним банком у момент часу t ; r^* – довгострокове рівноважне значення реальної відсоткової ставки; p^* – довгостроковий орієнтир інфляції; p_t – інфляція в момент часу t ; y_t – темп приросту номінального ВВП; y^* – довгострокове значення потенційного ВВП; a , b – коефіцієнти відповідної реакції, що характеризує ступінь агресивності реакції центрального банку на шоки.

Основним чинником, що впливає на величину відсоткової ставки, є темп інфляції, коефіцієнт при якому завжди є величиною більшою 1 ("Принцип Тейлора"). Це означає, що центральний банк більш агресивно реагує на зміну цін, ніж ВВП. Отже, запропонований інструмент частіше виступає регуляторним інструментом антиінфляційного регулювання, а не стимулюючого впливу держави на динаміку економічного зростання.

У подальшому "правило Тейлора" доповнюється значеннями впливу валютних шоків, пов'язаних зі зміною реального ("правило Болла") та номінального ("правило для відкритої економіки") валютного курсів.

Отже, грошово-кредитне регулювання економіки – це система скоординованих заходів центрального банку країни, що спрямована на коригування грошової маси країни, залежно від поточних та стратегічних цілей державного регуляторного впливу. Ця форма стимулює економічне зростання за умови відповідності між зростанням грошової пропозиції (як інструменту впливу) та спроможністю економіки відповісти на це зростання поживавленням інвестиційної активності.

За умови, що поточні проблеми соціально-економічного розвитку країни не суперечать можливості стимулювання економічного розвитку країни саме шляхом використання інструментів грошово-кредитного регулювання, можна виділити такі кроки:

Крок 1. Центральний банк повинен збільшити розмір надлишкових резервів комерційних банків та інших кредитних установ, або забезпечити зростання їх кредитних можливостей. З цією метою він застосовує зменшення норми обов'язкових резервів, або здійснює придбання цінних паперів на відкритому ринку у комерційних банків.

Крок 2. Збільшення обсягів кредитних ресурсів комерційних банків та інших кредитних установ призводить до розширення грошової бази та мультиплікативного зростання грошової маси у країні. Таким чином центральний банк без застосування додаткової емісії грошей забезпечує зростання грошової маси.

Крок 3. Зростання грошової маси призводить до зменшення у короткостроковому періоді рівня відсоткових ставок і робить гнучкими умови кредиту. За незмінного попиту на гроші збільшення грошової пропозиції призво-

дить до зменшення відсоткових ставок за кредит. Крім того, розширюються та можливості комерційних банків забезпечувати зростаючий попит на кредитні ресурси. Зменшення відсоткових ставок за депозитами суб'єктів економічної діяльності забезпечує переміщення частки активів у цінні папери, об'єкти нерухомості, чинники виробництва.

Крок 4. Зі зменшенням рівня відсоткових ставок частина видатків, що є чутливими до даного чинника (інвестиційні видатки, споживчі видатки домогосподарств (через зміну рівня заощаджень)), починають зростати. В економіці, що є відкритою для зовнішнього капіталу, зменшення відсоткових ставок призведе до зменшення обмінного курсу національної грошової одиниці та збільшення розміру експорту товарів та послуг. Зростання чистого експорту досить часто є чинником зростання та обсягів виробництва у країні (варіант експорто-розширювального економічного зростання). Отже, експансіоністський тип грошово-кредитного регулювання забезпечує зменшення відсоткових ставок та зростання тих компонентів товарного попиту, що є чутливими до його величини.

Крок 5. Стимулюючі заходи, ініційовані на грошовому ринку, призводять до виникнення дисбалансу на ринку товарному. За умови, що економіка країни спроможна у короткостроковому періоді, шляхом приросту величини інвестиційних видатків, забезпечити приріст товарної пропозиції, застосовані заходи не спричинять значного інфляційного тиску на економічний розвиток і сприятимуть до покращенню показників економічної діяльності.

У довгостроковому періоді, на думку багатьох економістів, зміни пропозиції грошей переважно збільшують рівень цін, незначно впливаючи або взагалі не впливаючи на обсяг виробництва.

Література

1. **Моисеев С.Р.** Правила денежно-кредитной политики// Финансы и кредит. – 2002, № 16. – С. 37-46.
2. **Гесць В.** Про політику економічного зростання в Україні// Банківська справа. – 1999., № 2. – С. 3-8.
3. **Кораблин С.** Монетарное подавление инфляции и усиление гривны неизбежно ведут к потере экономической динамики// Зеркало недели, № 11. – 2005. – С. 8.
4. **Лукинов І.** Активізація створювальної політики економічних реформ// Економіка України – 1998., № 8. – С. 3-7.

УДК 658.3:65.012.32 Доц. Я.Д. Качмарик; магістр О.О. Ільчук – Львівська КА

ЕКОНОМІЧНІ ПАРАМЕТРИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Обґрунтовано основні параметри управління персоналом у розрізі загальної стратегії менеджменту, проаналізовано вплив державної та регіональної політики на ефективність формування та використання трудового потенціалу підприємства.

Doc. Ya.D. Kachmaryk; master's degree O.O. Ilchuk – Commercial Academy of Lviv

Economic parameters of management by personnel by enterprise

Grounded basic parameters of management by a personnel in the cut of general strategy of management, influence of public and regional policy is analyzed on the economic parameters of labour potential of enterprise.